

**PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA
IM. JÓZEFA ELSNERA
W BRZEGU**

**PROGRAM NAUCZANIA
DLA
PRZEDMIOTU GŁÓWNEGO – FORTEPIAN**

PIERWSZY ETAP EDUKACYJNY
SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA

OPRACOWANIE

mgr Lidia Gutowicz-Engel

mgr Grażyna Kotecka

Brzeg 2019 r.

Program nauczania dla przedmiotu głównego fortepian, przeznaczony jest dla pierwszego etapu edukacyjnego dla Państwowej Szkoły Muzycznej I st. cykl sześcioletni i czteroletni w Brzegu

Został opracowany w oparciu o następujące akty prawne:

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych Prawo Oświatowe (Dz.U. z 28 sierpnia 2019 r. poz. 1637)

SPIS TREŚCI:

- I. Wstęp
- II. Cele kształcenia – wymagania ogólne
- III. Programowe treści nauczania – cele szczegółowe
Sposoby realizacji zamierzeń dydaktycznych
Osiągnięcia uczniów
- IV. Efekty kształcenia na koniec nauki
- V. Gamy – rozkład materiału
- VI. Wymagania egzaminacyjne
- VII. Kryteria, formy i sposoby oceniania
- VIII. Literatura przedmiotu

I. Wstęp

Program zawiera cele edukacyjne, treści nauczania, sposoby ich realizacji, jak również wykaz umiejętności (efektów kształcenia) uczniów nabytych na pierwszym etapie kształcenia, kryteria i formy oceniania oraz wykaz literatury przedmiotu o zróżnicowanym stopniu trudności. Zawarta w programie literatura stanowi jedynie propozycję, zaś o ostatecznym jej dobrze decyduje nauczyciel fortepianu.

Niniejszy program ma pomóc nauczycielowi w pracy za równo z uczniami bardzo zdolnymi, jak i uczniami o mniejszych predyspozycjach do kształcenia muzycznego. Został dostosowany do indywidualnych potrzeb oraz możliwości uczniów, dla których jest przeznaczony. Podczas indywidualnych lekcji nauczyciel może dopasować materiał i metody nauczania do potencjału i stopnia zaawansowania poszczególnych uczniów. Efektem jego pracy powinno być nauczanie podstaw gry na instrumencie, rozbudzanie wrażliwości artystycznej, poczucia estetyki, a także zamiłowania do muzyki i instrumentu oraz przygotowanie najzdolniejszych absolwentów do kontynuowania nauki na kolejnym etapie edukacyjnym.

Ponadto program nauczania przedmiotu głównego fortepian został skonstruowany zgodnie z zasadą kontynuacji procesu nauczania. Zgodnie z nią cały proces nauczania dla pierwszego etapu edukacyjnego wymaga ciągłego utrwalania i powtarzania posiadanych umiejętności i wiadomości, ich doskonalenia, poszerzania i wzbogacenia o nowe elementy.

Uczniowi należy zapewnić warunki niezbędne do realizacji programu nauczania. Sala, w której odbywają się zajęcia powinna spełniać określone warunki niezbędne do efektywnej pracy. Akustyka Sali powinna być dobra, bez dużego pogłosu. Należy zadbać o właściwe oświetlenie i wentylację klasy. Sala powinna być wyposażona w dobrze nastrojony fortepian lub pianino. Do instrumentu niezbędny jest stołek o regulowanej wysokości oraz podnóżek dopasowany do wzrostu dziecka. Wskazane jest, aby w sali znajdowała się podręczna biblioteka nutowa i metodyczna, a także metronom. Nauczyciel powinien również mieć możliwość korzystania ze sprzętu do nagrywania i odtwarzania.

Ważną rolę w procesie nauczania odgrywa biblioteka szkolna, zaopatrzona w podstawowe pozycje repertuarowe zawarte w programie nauczania, pozycje metodyczne, ewentualnie nagrania z zakresu muzyki fortepianowej.

W przypadku braku nagrań nauczyciel powinien zapewnić uczniowi możliwość wspólnego słuchania nagrań ucznia oraz innych pianistów i analizowania ich, co stanowi niezbędny czynnik rozwoju świadomości muzycznej.

Zawarte w programie treści nauczania, sposoby ich realizacji oraz osiągnięcia uczniów zostały ujęte w formę tabeli. Tabela ukazuje bezpośredni związek między sposobami realizacji treści nauczania a umiejętnościami uczniów, a poprzez czytelny przekaz pozwala osobom korzystającym z programu na łatwiejszy odbiór zawartych

w nim informacji. Zarówno materiał zamieszczony w tabelkach, jak i wykaz literatury fortepianowej podzielone zostały na następujące części:

- dla klasy pierwszej cyklu sześcioletniego i klasy pierwszej cyklu czteroletniego,
- dla klasy drugiej oraz trzeciej cyklu sześcioletniego i klasy drugiej cyklu czteroletniego,
- dla klasy czwartej oraz piątej cyklu sześcioletniego i klasy trzeciej cyklu czteroletniego,
- dla klasy szóstej cyklu sześcioletniego i klasy czwartej cyklu czteroletniego.

Podaną literaturę muzyczną traktować należy, jako propozycję i pomoc przy doborze repertuaru w celu realizacji zawartych w programie. Podstawowym kryterium wyboru utworów powinny być możliwości i potrzeby ucznia.

Szybkość przyswajania nowych umiejętności w zakresie gry na instrumencie uzależniona jest od wieku, predyspozycji i zaangażowania ucznia. Indywidualizacja procesu nauczania sprzyja doborowi metod i materiału nauczania stosownie do możliwości, upodobań i stopnia zaawansowania ucznia tak, by umożliwić mu pełny i wszechstronny rozwój. Dobór utworów o zróżnicowanej problematyce jest niezbędnym elementem wielokierunkowego rozwijania uzdolnień dziecka na pierwszym etapie nauczania. Koncepcja programu ma pomóc nauczycielowi w indywidualnym i elastycznym rozplanowaniu pracy.

Nauczyciel, motywując ucznia do szybszej i efektywnej pracy, zrealizuje z nim dużo większą, niż określona wymogami egzaminacyjnymi, ilość utworów w semestrze. Należy pamiętać jednak, aby wymagania dostosowywać zawsze do możliwości ucznia. Zaangażowani w proces nauczania uczniowie zdolni, stosując odpowiednie sposoby ćwiczeni, mogą osiągnąć efekty większe od przewidywanych programem.

II. Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Zainteresowanie ucznia muzyką, jako jedną z dziedzin życia duchowego człowieka.
2. Rozwijanie wyobraźni muzycznej ucznia oraz jego naturalnej potrzeby ekspresji.
3. Budzenie wrażliwości estetycznej, kształtowanie wrażliwości muzycznej i poczucia piękna.
4. Nauczanie podstaw gry na fortepianie.
5. Nauczanie zasad notacji w stopniu umożliwiającym uczniowi samodzielne odczytywanie prostego zapisu nutowego.
6. Rozwijanie uzdolnień muzycznych oraz umiejętności technicznych ucznia w sposób dostosowany do jego wieku i predyspozycji.
7. Wdrażanie ucznia do systematycznej pracy w domu.
8. Przystosowanie ucznia do samodzielnego i świadomego opracowywania utworów muzycznych.
9. Nauczanie gry a'vista.
10. Nauczanie umiejętności muzykowania zespołowego.
11. Poszerzanie znajomości literatury fortepianowej, zachęcanie do samodzielnych poszukiwań w tym zakresie.
12. Przygotowywanie ucznia do występów publicznych.
13. Przygotowanie absolwentów o odpowiednich predyspozycjach do dalszej edukacji muzycznej.

IV. Efekty kształcenia na koniec nauki

Uczeń potrafi:

- szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów,
- przestrzega zasady kultury, estetyki i prawa autorskiego,
- posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do rozwijania świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym,
- publicznie prezentuje swoje dokonania artystyczne,
- gra na instrumencie, posługuje się prawidłowo aparatem gry,
- czyta nuty ze zrozumieniem w zakresie umożliwiającym mu wykonanie a'vista nieskomplikowanych utworów muzycznych,
- wykorzystuje umiejętności i wiedzę ogólnomuzyczną w zakresie niezbędnych do zrozumienia i wykonywania utworów,
- świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych,
- realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem, ocenia jakość wykonywanych zadań,
- pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu, biorąc współodpowiedzialność za efekty końcowe tej pracy,
- komunikuje się i współpracuje z członkami zespołu,
- buduje relacje na zaufaniu,
- prezentuje aktywną postawę,
- umiejętnie organizuje prace indywidualną,
- systematycznie rozwija swoje umiejętności,
- wykorzystuje techniki informacyjne i komunikacyjne,
- przewiduje skutki podejmowanych działań,
- potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem – treścią,
- jest przygotowany do kontynuowania dalszej nauki.

V. Gamy – rozkład materiału

CYKL SZĘŚCIOLETNI

Klasa I c 6

Gamy: C, G, D, A, E, F wraz z rozłożonym trójdźwiękiem w obrębie jednej lub dwóch oktaw, wybrane gamy molowe harmoniczne i melodyczne wraz z pasażem w obrębie jednej lub dwóch oktaw.

Klasa II c 6

Pierwsze półrocze: gamy i pasaże durowe i molowe do 4 znaków przykluczowych wraz z pasażem tonicznym w obrębie tonicznym w obrębie dwóch oktaw – razem.

Drugie półrocze: gamy durowe krzyżkowe i bemolowe do 4 znaków przykluczowych wraz z pasażem i przewrotami w obrębie dwóch oktaw; gamy molowe harmoniczne i melodyczne równoległe do poznanych gam durowych wraz z pasażem i przewrotami w obrębie dwóch oktaw – razem.

Klasa III c 6

Pierwsze półrocze: gamy i pasaże toniczne z przewrotami w obrębie dwóch oktaw, gama chromatyczna oddzielnie w obrębie dwóch oktaw do 5 znaków do wyboru

Drugie półrocze: gamy oraz pasaże toniczne z przewrotami równoległe w obrębie czterech oktaw; gama chromatyczna oburącz w obrębie czterech oktaw.

Klasa IV c 6

Pierwsze półrocze: gamy durowe i molowe do 6 znaków do wyboru równoległe i rozbieżne przez cztery oktawy; gamy molowe melodyczne oraz pasaże z przewrotami równoległe w obrębie czterech oktaw; gama chromatyczna oburącz w obrębie dwóch oktaw, kadencje w tonacjach durowych.

Drugie półrocze: gamy durowe i molowe oraz pasaże toniczne z przewrotami przez cztery oktawy; molowe melodyczne równoległe; gama chromatyczna oburącz w obrębie czterech oktaw równoległe i rozbieżnie; kadencje w tonacjach durowych i molowych.

Klasa V c 6

Pierwsze półrocze: wszystkie gamy rozbieżnie, pasaże z przewrotami do wyboru w pozycji oktawy przez cztery oktawy; wszystkie gamy durowe i molowe w pozycji tercji

i decymy równolegle; gama chromatyczna w obrębie czterech oktaw równolegle i rozbieżnie; pasaże wraz z przewrotami równolegle przez cztery oktawy; pasaż dominanty septymowej równolegle; kadencje

Drugie półrocze: wszystkie gamy durowe i molowe w pozycji oktawy w ruchu równolegle i rozbieżnie; gama chromatyczna w obrębie czterech oktaw równolegle i rozbieżnie; pasaże w obrębie czterech oktaw równolegle; pasaż dominanty septymowej równolegle; akord septymowy zmniejszony siódmego stopnia równolegle; kadencje.

Klasa VI c 6

Pierwsze półrocze: wszystkie gamy durowe i molowe do wyboru w pozycji oktawy przez cztery oktawy i rozbieżnie; wszystkie gamy durowe i molowe w pozycji tercji i decymy równolegle a durowe w pozycji seksty; gamy chromatyczne równolegle i rozbieżnie w obrębie czterech oktaw; pasaże wraz z przewrotami równolegle; pasaż dominanty septymowej równolegle; kadencje

Drugie półrocze: wszystkie gamy durowe i molowe w pozycji oktawy przez cztery oktawy; w pozycji tercji, seksty i decymy równolegle; gamy chromatyczne równolegle i rozbieżnie w obrębie czterech oktaw; pasaże wraz z przewrotami w obrębie czterech oktaw; pasaż dominanty septymowej równolegle; akord septymowy zmniejszony siódmego stopnia równolegle; kadencje

CYKL CZTEROLETNI

Klasa I c 4

Gamy: C, G, D, A, E, F wraz z rozłożonym trójdźwiękiem w obrębie jednej oktawy; wybrane gamy molowe harmoniczne i melodyczne równolegle do poznanych gam durowych wraz z pasażem w obrębie jednej oktawy.

Klasa II c 4

Pierwsze półrocze: gamy durowe krzyżkowe wszystkie, bemolowe do 4 znaków przykluczowych wraz z pasażem i przewrotami w obrębie dwóch oktaw; gamy molowe harmoniczne i melodyczne równolegle do poznanych gam durowych wraz z pasażem i przewrotami w obrębie dwóch oktaw.

Drugie półrocze: do wyboru gamy oraz pasaże toniczne z przewrotami równolegle w obrębie czterech oktaw; gama chromatyczna oburącz w obrębie dwóch oktaw

Klasa III c 4

Pierwsze półrocze: gamy durowe i molowe w pozycji oktawy rozbieżnie oraz pasaże toniczne z przewrotami przez cztery oktawy; molowe melodyczne równolegle; gama

chromatyczna oburącz w obrębie czterech oktaw, kadencje w tonacjach durowych i molowych.

Drugie półrocze: gamy durowe i molowe do 6 znaków do wyboru w pozycji oktawy i rozbieżnie, w pozycji tercji i decymy równolegle; gama chromatyczna w obrębie czterech oktaw; pasaże wraz z przewrotami w ruchu kombinowanym w obrębie czterech oktaw; pasaż dominanty septymowej równolegle; akord septymowy zmniejszony siódmego stopnia równolegle; kadencje

Klasa IV c 4

Pierwsze półrocze: wszystkie gamy durowe i molowe do wyboru w pozycji oktawy i rozbieżnie przez cztery oktawy; gamy durowe i molowe w pozycji tercji i decymy równolegle a durowe w pozycji seksty; gamy chromatyczne równolegle w obrębie czterech oktaw; pasaż toniczny wraz z przewrotami; pasaż dominanty septymowej równolegle z przewrotami; kadencje

Drugie półrocze: do wyboru gamy durowe i molowe w pozycji oktawy i rozbieżnie przez cztery oktawy; w pozycji tercji, seksty i decymy równolegle; gamy chromatyczne równolegle w obrębie czterech oktaw; pasaże wraz z przewrotami w obrębie czterech oktaw; pasaż dominanty septymowej równolegle; akord septymowy zmniejszony siódmego stopnia równolegle; kadencje

VI. Wymagania egzaminacyjne – Formy sprawdzania osiągnięć

CYKL SZEŚCIOLETNI

Klasa I c 6

Koncert – popis (audycja) dla rodziców w I półroczu: dwa dowolne ćwiczenia lub utwory, może być na 4-ry ręce

Przesłuchanie końcoworoczne

- dowolnie wybrana gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z programem klasy pierwszej
- trzy ewentualnie cztery wybrane ćwiczenia lub utwory

Klasa II c 6

Przesłuchanie półroczne: dowolnie wybrana gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z programem nauczania,

4 utwory wybrane z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny

Egzamin końcoworoczny-promocyjny

- jedna gama, przygotowana zgodnie z programem i planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny
- etiuda
- utwór barokowy lub polifoniczny
- część sonatiny/sonaty, rondo, wariacje lub część koncertu
- utwór dowolny

Klasa III c 6

Przesłuchanie półroczne:

- gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny,
- 4 utwory wybrane zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny

Egzamin końcoworoczny-promocyjny

- gama, przygotowana zgodnie z programem i planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny

- etiuda
- utwór barokowy lub polifoniczny
- część sonatiny/sonaty, rondo, wariacje lub część koncertu
- utwór dowolny

Klasa IV/6 c 6

Przesłuchanie półroczne:

- gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny
- 4 utwory wybrane zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny

Egzamin końcoworoczny-promocyjny

- gama, przygotowana zgodnie z programem i planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny,
- etiuda,
- utwór polifoniczny,
- część sonatiny/sonaty, rondo, wariacje lub część koncertu,
- utwór dowolny
- czytanie a'vista.

Klasa V c 6

Przesłuchanie półroczne:

- gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny
- 4 utwory wybrane zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny

Egzamin końcoworoczny-promocyjny

- gama, przygotowana zgodnie z programem i planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny,
- etiuda,
- utwór polifoniczny,
- część sonatiny/sonaty, rondo, wariacje lub część koncertu,
- utwór dowolny
- czytanie a'vista

Klasa VI c 6

Przesłuchanie półroczne:

- gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny
- 4 utwory wybrane zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny

Egzamin techniczny- (kwiecień/maj)

- dwie gamy; durowa i równoległa molowa,
- dwie etiudy lub etiuda o zróżnicowanej problematyce technicznej dla prawej i lewej ręki,
- akompaniament z solistą,
- czytanie a'vista.

Egzamin końcowy:

- utwór polifoniczny,
- część sonatiny/sonaty, rondo, wariacje lub część koncertu,
- utwór dowolny.

Podane wymagania i terminy egzaminacyjne mogą ulec zmianie w przypadku uczestnictwa uczniów w przesłuchaniach makroregionalnych i konkursach pianistycznych.

Uczniowie o znaczących osiągnięciach i laureaci konkursowi mogą być zwolnieni z przesłuchania lub egzaminu końcoworocznego.

W każdej klasie w każdym półroczu obowiązkowo udział w audycji (popis dla rodziców lub w wewnątrzszkolnym konkursie uczniów), na którym wykonać trzeba 1 przygotowany nowy utwór.

CYLK CZTEROLETNI

Klasa 1 c 4

Koncert – popis dla rodziców w I półroczu: dwa dowolne ćwiczenia lub utwory, może być na 4 ręce

Przesłuchanie końcoworoczne:

- dowolnie wybrana gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z programem klasy pierwszej,
- trzy dowolnie wybrane ćwiczenia lub utwory.

Klasa II c 4

Przesłuchanie półroczne:

- dowolnie wybrana gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z programem nauczania
- 4 utwory wybrane zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny

Egzamin końcoworoczny

- gama przygotowana zgodnie z programem i planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny,
- etiuda
- utwór barokowy lub polifoniczny,
- część sonatiny/sonaty, rondo, wariacje lub część koncertu,
- utwór dowolny.

Klasa III c 4

Przesłuchanie półroczne:

- gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny,
- 4 utwory wybrane zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny,

Egzamin końcoworoczny:

- gama przygotowana zgodnie z programem i planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny,
- etiuda,
- utwór barokowy lub polifoniczny,
- część sonatiny/sonaty, rondo, wariacje lub część koncertu,
- utwór dowolny,
- czytanie a'vista.

Klasa IV c 4

Przesłuchanie półroczne:

- gama durowa lub molowa, przygotowana zgodnie z planem pracy sekcji na bieżący rok szkolny
- 4 kontrastujące ze sobą dowolnie wybrane utwory

Egzamin techniczny (kwiecień/maj):

- dwie gamy; durowa i równoległa
- dwie etiudy lub etiuda o zróżnicowanej problematyce technicznej dla prawej i lewej ręki
- akompaniament z solistą
- czytanie a 'vista.

Egzamin końcowy:

- utwór polifoniczny,
- część sonatiny/sonaty, rondo, wariacje lub część koncertu,
- utwór dowolny.

Podane wymagania i terminy egzaminacyjne mogą ulec zmianie w przypadku uczestnictwa uczniów w przesłuchaniach makroregionalnych i konkursach pianistycznych.

Uczniowie o znaczących osiągnięciach i laureaci konkursowi mogą być zwolnieni z przesłuchania lub egzaminu końcoworocznego.

W każdej klasie w każdym półroczu obowiązkowo udział w audycji – (popis dla rodziców lub wewnętrzny konkurs uczniów), na którym wykonać trzeba 1 przygotowany nowy utwór.

VII. Kryteria, formy i sposoby oceniania

Uczeń oceniany jest według następujących kryteriów:

- poprawność aparatu gry – w tym postawa ucznia przy instrumencie, ustawienie i swoboda aparatu gry,
- postępy w zdobywaniu umiejętności warsztatowych – w tym biegłość palcowa, artykulacja, dynamika, pedalizacja, niezależność rąk, umiejętność zachowania właściwych proporcji brzmieniowych między melodią i akompaniamentem,
- bezbłędnosc wykonywania – w tym prawidłowe odczytanie tekstu i opanowanie utworu,
- zrozumienie budowy formalnej utworu, zgodność interpretacji z budową, stylowość wykonania, właściwy dobór tempa,
- postępy w zdobywaniu środków wykonawczych,
- walory artystyczne wykonywanych utworów – w tym estetyka brzmienia,
- umiejętność prowadzenia frazy, odpowiedni dobór środków technicznych w celu osiągnięcia właściwej interpretacji utworu,
- umiejętność i pokonywania tremy podczas występu,
- wykonywanie prezentowanego programu z pamięci,
- spełnienie wymagań programowych dla danego roku, zgodność wykonywanego programu z wymaganiami egzaminacyjnymi,
- wykraczanie ponad obowiązujący program nauczania lub zdobycie nagrody bądź wyróżnienia na konkursie regionalnym, ogólnopolskim lub międzynarodowym albo na przesłuchaniach CEA,
- systematyczność i pilność ucznia,
- aktywny udział (czynny lub bierny) w koncertach szkolnych i środowiskowych.

Uczeń ma możliwość zaprezentowania przygotowanego programu i zostaje oceniony podczas:

- popisów klasowych, sekcyjnych i między sekcyjnych audycji muzycznych
- koncertów szkolnych i pozaszkolnych,
- konkursów szkolnych i pozaszkolnych,
- przesłuchań szkolnych technicznych, półrocznych,
- przesłuchań pozaszkolnych – makroregionalnych i ogólnopolskich,
- egzaminów promocyjnych i egzaminu końcowego,
- lekcji (przygotowanie do lekcji, zaliczenie utworu itp.).

Oceny gry ucznia po występie dokonuje nauczyciel przedmiotu głównego w ustnej formie opisowej. Podczas występu na przesłuchaniach, konkursach oraz egzaminach promocyjnych i końcowym – uczenia ocenia komisja konkursowa bądź egzaminacyjna zgodnie z regulaminem pracy komisji.

Ocena końcoworoczna ucznia z przedmiotu głównego zostaje ustalona **w trybie egzaminu promocyjnego** (oprócz klas I c 6 i I c 4) przez komisję egzaminacyjną i **nie może zostać zmieniona** ani przez nauczyciela ani w trybie egzaminu poprawkowego. Podczas egzaminu końcoworocznego członkowie komisji oceniając uczniów, uwzględniają programowe wskaźniki osiągnięć ucznia – zamierzone efekty oraz nabyte umiejętności.

Oceny klasyfikacyjne ustalone zostały w stopniach według następującej skali:

- stopień celujący – 6
- stopień bardzo dobry – 5
- stopień dobry – 4
- stopień dostateczny – 3
- stopień dopuszczający – 2
- stopień niedostateczny – 1

Grę ucznia ocenia się według następujących kryteriów:

- **ocenę celującą** otrzymuje uczeń, który w grze bezbłędnej tekstowo, muzycznie i technicznie prezentuje wyjątkowe walory interpretacyjno-artystyczne; uczeń wykonuje repertuar wykraczający ponad obowiązującymi w danej klasie program nauczania prawidłowym i swobodnym aparatem gry; bierze aktywny udział w życiu artystycznym szkoły lub jest laureatem przesłuchań CEA lub konkursów regionalnych, ogólnopolskich czy międzynarodowych; ponadto wykazuje się nienaganną i wzorową postawą w zakresie kultury osobistej oraz poszanowania instrumentów i mienia szkolnego,
- **ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności określonych w programie nauczania, wykonuje z programem nauczania repertuar bezbłędnie tekstowo i dobrze technicznie, z pamięci, prawidłowym i swobodnym aparatem gry, prezentuje w grze właściwą i stylową interpretację, wykazuje się dużym zaangażowaniem i kreatywnością, szybko i bez trudności przyswaja zadany program, systematycznie i bez zastrzeżeń pracuje w domu, aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym szkoły,
- **ocenę dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował materiał nauczania danej klasy według obowiązującego programu oraz prezentuje grę poprawną technicznie i muzycznie z drobnymi błędami tekstowymi, technicznymi lub pamięciowymi, w miarę

prawidłowym aparatem gry, prezentuje poprawną muzycznie i stylistycznie interpretację; wykazuje się niewielkim zaangażowaniem i kreatywnością, pracuje dość systematycznie, lecz nie zawsze w pełni realizuje polecenia nauczyciela,

- **ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który opanował jedynie podstawowe treści programowe, co może oznaczać trudności w toku dalszego kształcenia; wykonał repertuar w miarę zgodny z programem nauczania, ale z błędami tekstowymi oraz niedociągnięciami muzyczno – technicznymi lub pamięciowymi, poprawnym aparatem gry z elementami właściwej interpretacji; pracuje w domu niesystematycznie, niewystarczająco lub niezgodnie ze wskazówkami nauczyciela; opanował grę na instrumencie w sposób umożliwiający postępy w dalszej nauce przy systematycznej pracy,

- **ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który wykonuje program niezgodny z programem nauczania, a jego wykonanie utworów charakteryzuje się poważnymi błędami tekstowymi, technicznymi lub pamięciowymi, bez interpretacji muzycznej; posługuje się niepoprawnym aparatem gry; niewielkie zainteresowanie ucznia przedmiotem uniemożliwia zrealizowanie minimum programowe w danej klasie, a może nawet uniemożliwić dalsze kształcenie,

- **ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie zrealizował niezbędnego minimum materiału przewidzianego w programie nauczania danej klasy, ma problemy z wykonaniem jakiegokolwiek repertuaru, wykazuje brak chęci i predyspozycji do gry na fortepianie, nie rokuje nadziei na dalszy rozwój muzyczno – artystyczny, jego brak opanowania podstawowych zadań techniczno – wykonawczych uniemożliwia kontynuację kształcenia.

VIII. Literatura przedmiotu - przykłady

KLASA PIERWSZA CYKLU SZEŚCIOLETNIEGO,

KLASA PIERWSZA CYKLU CZTEROLETNIEGO

SZKOŁA NA FORTEPIAN do wyboru:

- M. Aaron – Methode de piano
- K. Druszkiewiczowa – Podręcznik nauczania na fortepianie, Metoda beznutowa
- Z. Drzewiecki, J. Ekier – Gamy i pasaże na fortepian, cz. I
- J. Garścia – Abecadło na fortepian
- J. Garścia – Muzyczne ABC przy fortepianie
- M. Grzebalska – Krasnoludki grają na fortepianie. Elementarz muzyczny młodego pianisty
- A.M. Klechniowska – Szkoła na fortepian dla początkujących
- A. Lachert – Nuta, dźwięk, klawisz
- A. Lasko – Fortepian pierwsza klasa
- I. Leszczyńska, W. Paprocki – Malec przy fortepianie
- L. Lubomodrowa, K. Sorokin, A. Tumanian – Chrestomatija pedagogiczeskowo repertuara dla fortepiano
- K. Longchamps – Druszkiewiczowa – Podręcznik początkowego nauczania gry na fortepianie
- W, Markiewiczowa – Do-re-mi-fa-sol
- M. Niemira – Szkoła na fortepian cz. I i II
- M. Preuschoff-Kaźmierczakowa – Fortepian dla najmłodszych
- L.I. Rojzman, W.A. Natanson – Junyj pianist (Młody pianista), cz. I
- A. Różycki – Elementarna szkoła na fortepian op. 50

ETIUDY do wyboru:

- K. Czerny – Pierwszy nauczyciel op. 599
- H. Gnesina – Małe etiudy dla początkujących
- S. Raube oprac.– Etiudy dla dzieci, z. I
- A. Różycki (opr. S. Raube) – Wybór etiud op. 7, op. 12 i inne
- W.Sawicka, G.Stempniowa oprac. – Etiudy, z I
- L. Schytte – 25 Łatwych etiud op. 108
- L. Schytte op. 106

- D. Wiłkomirska (opracowanie) – Etiudy dla początkujących

UTWORY POLIFONIZUJĄCE I POLIFONICZNE, UTWORY DAWNYCH MISTRZÓW do wyboru:

- B. Bartók – Die erste Zeit am Klavier (pierwsze chwile na fortepianie) Musica, Budapest
- M. Frey – Dwanaście łatwych utworów polifonicznych
- J. Hofmann, A. Rieger – Dawne tańce i melodie, cz. I
- L. Mozart – Menuet d – moll (zbiór Chrestomatija cz. I)
- Z. Śliwiński oprac. – Z dawnych wieków

FORMY KLASYCZNE do wyboru:

Dla uczniów zaawansowanych materiał z klasy drugiej.

UTWORY RÓŻNE do wyboru:

- E. Altberg oprac. – Czytanki muzyczne, z. I
- B. Bartok – Mikrokosmos, z I 9numery 1 – 23), Musica, Budapest
- W. Chmielowska – Świątek dziecięcy
- J. Garścia – Miniatury op. 5
- J. Garścia – Obrazki muzyczne dla najmłodszych op. 21
- J. Garścia – Ulubione nutki op. 27
- J. Garścia – Języki zimowe
- D. Kabalewski – Łatwe utwory op. 39
- S. Prószyński – Łatwe utwory
- S. Raube oprac. – Żabki i inne utwory dla dzieci na fortepian
- A. Rowley – Utwory dziecięce op. 3
- A. Rowley – Erholung (Wytnienie) op. 37 (łatwiejsze)
- A. Rowley – Wróżki i Elfy op. 38 (Echo)
- F. Rybicki – Zaczynam grać op. 20
- Łatwe utwory na fortepian (Liogkije piesy dlia forte piano) (wyd. Sowietskij Kompozitor)

UTWORY NA CZTERY RĘCE do wyboru:

- E. Altberg, Z. Romaszkowa oprac. – Na cztery ręce – wybór utworów na fortepian
- A. Diabelli – Ćwiczenia melodyjne op. 149
- J. Garścia – Graj ze mną na 4 ręce op.37
- J. Garścia – Muzyczne ABD przy fortepianie
- J. Garścia – Piosenki mojego dzieciństwa op. 63 na cztery ręce (łatwiejsze)
- L. Lubomodrowa, K. Sorokin, A. Tumanian – Chrestomatija pedagogiczeskowo repertuara dla fortepiano
- S. Majkapar oprac. Z. Śliwiński) – Pierwsze kroki. Zbiór na 4 ręce
- A. Różycki – ABC na fortepian (łatwiejsze utwory na 4 ręce)
- R. Twardowski – W gaiku zielonym

KLASA DRUGA I TRZECIA CYKLU SZEŚCIOLETNIEGO, KLASA DRUGA CYKLU CZTEROLETNIEGO

ĆWICZENIA TECHNICZNE do wyboru:

- E. Altberg, Z. Romaszkowa – 313 wprawek

SZKOŁY NA FORTEPIAN do wyboru:

- A. Lachert – Nuta, dźwięk , klawisz
- S. Lachowicka, L. Barenbojm - Zbiór utworów fortepianowych dla początkujących), cz. I /trudniejsze/, cz. II, cz. III
- N. Lubomudorowa, K. Sorokin, A. Tumanian – Chrestomatija pedagogiczeskiego repertuara dla fortepiano (wypisy z pedagogicznego repertuaru fortepianowego), t. I cz. I /trudniejsze? Cz. II
- A. Nikołajew oprac. – Szkoła i gry na fortepiano (szkoła na fortepian), t. 1, cz. I /trudniejsze/, cz. II
- E. Schütte-Kötschau – Schule des Klavierspiele (Szkoła na fortepian)

ETIUDY do wyboru:

- J.P. Burgmüller – Studia op. 100 (łatwiejsze)
- K. Czerny – Pierwszy nauczyciel op. 599 cd.
- K. Czerny oprac. S. Raube) – Wybór etiud (łatwiejsze)
- K. Czerny oprac. M. Wilkomirska) – Wybór etiud op. 139, 599, 636 (łatwiejsze)
- F. Le Couppey – Azbuka (Elementarz) op. 17

- J. Duvernoy – Etiudy elementarne op. 176
- E. Fedorczenko, E. Efruzi oprac. Wybrane etiudy na podwójne dźwięki), z. I
- J. Garścia – Małe etiudy polirytmiczne op. 23
- H. Gnesina – 23 Małe etiudy dla początkujących
- H. Lemoine – Etiudy dziecięce op.37
- N. Nikołajew, W.A. Natanson, S. Kisiel oprac. – Zbiór etiud i utworów technicznych kompozytorów rosyjskich i radzieckich), z I /łatwiejsze/
- S. Raube oprac. – Etiudy dla dzieci, z. I, z. II
- A. Różycki (oprac. S. Raube) – Wybór etiud op. 7, op. 12 cd.
- W. Sawicka, G. Stempniowa oprac. – Etiudy, z I cd., z. II
- L. Schytte – 25 Łatwych etiud op. 108
- L. Schytte – Etiudy op. 106 cd.
- D. Wiłkomirska oprac. – Etiudy dla początkujących
- D. Wiłkomirska oprac. – Wybór etiud na podwójne dźwięki (łatwiejsze)

UTWORY POLIFONIZUJĄCE, UTWORY DAWNYCH MISTRZÓW do wyboru:

- E. Altberg (opracowanie) – Czytanki muzyczne, z. I
- E. Altberg – Wybór utworów z XVII i XVIII w., z. I
- Anonimy czeskie: Kutnohorska książka menuetów (Menuety z Kutnej Hory)
- J.S. Bach – Łatwe utwory
- J.S. Bach – Drobne utwory
- J.S. Bach – Małe preludia
- B. Bartók – Die erste Zeit am Klavier (Pierwsze chwile przy fortepianie)
- J. Hofmann, A. Rieger oprac. – Dawne tance i melodie, z I cd., z II (łatwiejsze)
- J. Hofmann, A. Rieger oprac. – Szkoła czytania nut, nr 141 (A-a kotki dwa), nr 143 (Wyszła Marysia), nr 144 (Melodia ludowa), nr 147 (Oj, wyjeżdżają), nr 150 (Kołyśanka), nr 152 (Pod Krakowem), nr 157 (Jest drożyna), nr 159 (Pójdźcież chłopcy)
- S. Lachowicka, B. Wolman oprac. – Sbornik polifonicznych pies (Utwory polifoniczne)
- Z. Śliwiński oprac. – Z dawnych wieków
- G. Türk – Menuety

FORMY KLASYCZNE do wyboru:

- J. Garścia – Sonatiny op. 4
- J. Garścia – Sonatiny op. 38
- J. Garścia – Sonatiny op. 51
- J. Garścia – 2 sonatiny i wariacje op. 68
- J. Hofmann, A. Rieger oprac. – Wybrane sonatiny, z. I
- N. Lubomudrowa, K. Sorokin, A. Tumanian – Chresmatija pedagogicznego repertuara dla fortepiano (wypisy z pedagogicznego repertuaru fortepianowego, t. I, t. II
- L. Miklaszewski – Sonatina C-dur, nr 1, Sonatina c – moll nr 2, Sonatina G-dur nr 3
- S. Raube oprac.– Wybór sonatin dla dzieci, cz. I, cz. II
- L. Brustinow – Koncert dziecięcy C – dur

UTWORY RÓŻNE do wyboru:

- E. Altberg oprac.– Czytanki muzyczne, z I
- E. Altberg oprac. – 6 Utworów polskich kompozytorów (łatwiejsze)
- B. Bartók – Die erste Zeit am Klavier (pierwsze chwile przy fortepianie)
- B. Bartók – Mikrokosmos, z. I, z. II
- Ludmiła Bas – Calineczka i inne utwory dla dzieci na fortepian
- Ludmiła Bas – Ze strychu mojej babci
- B. Bartók – Gyermeknek (dla dzieci), z. I, z. II, z. III
- A. Chaczaturian – Album dziecięcy, cz. I
- P. Czajkowski – Album dla młodzieży op. 39 (łatwiejsze)
- K. Drobner – Ulica mistrzów zegarmistrzów (łatwiejsze)
- J. Dzielska – Kolorowe kamyki
- J. Garścia – Igraszki zimowe
- J. Garścia – Ikebana
- J. Garścia – Najłatwiejsze utwory dla dzieci op. 3 cd.
- J. Garścia – Miniatury op. 5
- J. Garścia – Obrazki muzyczne dla najmłodszych op. 21
- J. Garścia – Ulubione nutki op. 27
- J. Garścia – Rondino op. 52, nr 1; Scherzino op. 52, nr 2; Małe wariacje op. 52, nr 3

- I. Garztecka – Tańce polskie
- I. Garztecka – Utwory dla dzieci (łatwiejsze)
- H. Gnesina – Pieski – kartinki (Utwory – obrazki) (łatwiejsze)
- H. Gnesina – Maleńkije piesy (Miniatury) (łatwiejsze)
- A. Greczaninow – Dietskij albom (Album dla dzieci) op. 98
- A. Greczaninow – Glassperlen (Szklane perły) op. 123
- A. Greczaninow – Albom dieduszki (Album dziadunia) op. 199
- D. Kabalewski – Łatwe utwory op.39
- D. Kabalewski – Utwory wybrane op.27
- T. Kassern – Słodki kramik (łatwiejsze)
- A.M. Klechniowska – Igraszki na fortepian
- J. Lefeld – Utwory fortepianowe dla dzieci
- W. Łabuński – łatwe utwory
- J. Łuciuk – Improwizacje dziecięce (łatwiejsze)
- J. Łuciuk – Sonatina nr 1 (całość)
- S. Majkapar – Biriulki (łatwiejsze)
- J. Maksymiuk – Krople i kropelki (łatwiejsze)
- W. Markiewiczówna – Kolorowe obrazki z. I, II
- Wł. Mikstein – „Mały pianista”
- P. Perkowski – Łatwe utwory
- S. Prószyński – Łatwe utwory cd.
- S. Raube oprac. – Żabki i inne utwory dla dzieci na fortepian
- A. Rowley – Erholung (Wytchnienie) op. 37
- A. Rowley =- Aus me mainem Skizzenbuch (Z mojego szkicownika) op. 39 (łatwiejsze)
- F. Rybicki – Zaczynam grać op. 20 cd.
- F. Rybicki – Już gram
- F. Rybicki – Gram wszystko
- F. Rybicki – Ten nasz ogródeczek
- F. Rybicki – Mały modernista
- F. Rybicki – Pieśni ludowe op. 46

- R. Schumann – Album dla młodzieży op. 68
- D. Szostakowicz – Dietskij albom, (Album dla dzieci) cd.

UTWORY NA CZTERY RĘCE do wyboru:

- E. Altberg, Z. Romaszkowa oprac. – Wybór łatwych na 4 ręce, z. I
- E. Altberg oprac.– Francuski wachlarzyk. Wybór łatwych utworów na fortepian na 4 ręce
- J. Garścia – Graj ze mną na 4 ręce op. 37
- A. Greczninow – Na zielonym ługu. 10 liogkich pies dla fortepiano w 4 rurki (Na zielonej łące. 10 łatwych utworów na fortepian na 4 ręce) op. 99
- S. Lachowicka, L. Barenbojm (opracowanie) – Sbornik fortepianowych pies, etiid i ansamblej (Zbiór utworów fortepianowych, etiid i utworów na 4 ręce)
- J. Łuciuk – Mini – Opus
- S. Majkpar (oprac. Z. Śliwiński) – Pierwsze kroki. Zbiór utworów na 4 ręce.
- M. Preuschoff-Każmierczakowa, F. Woźniak – Muzyka dla najmłodszych
- S. Raube oprac. – Drobiazgi na fortepian na 4 ręce, z. I
- I. Strawiński – Utwory na 4 ręce
- G. Türk (oprac. E. Doflein) – Tonstücke für vier Hände (Zbiór utworów na 4 ręce)

KLASA CZWARTA I PIĄTA CYKLU SZEŚCIOLETNIEGO **KLASA TRZECIA CYKLU CZTEROLETNIEGO**

CZYTANIE NUT A'VISTA:

Utwory wybrane z zakresu materiału klasy I, II i III cyklu sześcioletniego

ĆWICZENIA TECHNICZNE do wyboru:

- Z. Drzewiecki, J. Ekier – Gamy i pasaże na fortepian z II
- E. Altberg, Z. Romaszkowa – 313 Wyprawek
- B. Domaniewski – Vademecum

ETIUDY do wyboru:

- H. Berens – Najnowsza szkoła biegłości op. 61 (łatwiejsze)
- H. Bertini – Etiudy op. 100
- F. Burgmüller – Etiudy op. 109
- K. Czerny (oprac. S. Raube) – Wybór etiid
- K. Czerny (oprac. M. Wiłkomirska) – Wybór etiid op. 139, 599, 636

- K. Czerny – Wstępna szkoła biegłości op. 849 (łatwiejsze)
- K. Czerny – 25 leichte Übungen für kleine Hände – 25 Łatwych ćwiczeń dla małych rąk op. 748
- K. Czerny – 24 Etiudy na lewą rękę op. 718 (łatwiejsze)
- K. Czerny – 40 Ćwiczeń codziennych
- J. Duvernoy – Etiudy op. 276 (łatwiejsze)
- E. Fedoroczenko, E. Efruzi oprac. – Izbrannyje etiudy na dwojnyje noty i akordy (Wybrane etiudy na podwójne dźwięki)
- J. Garścia – Bagatelles op., 40
- J. Garścia – Małe etiudy polirytmiczne op. 23
- S. Heller – Etiudy op. 125
- L. Köhler – Etiudy op. 242
- A. Löschhorn – Etiudy op. 38
- A. Löschhorn – Etiudy op. 66 (łatwiejsze)
- N. Nikołajew, W. A. Natanson, S. Kisiel oprac. – Sbornik etiudow i techniczeskich pies ruskich i sowietskich kompozitorow (Zbiór etiud i utworów technicznych kompozytorów rosyjskich i radzieckich), z. II i z. III
- S. Raube oprac. – Etiudy dla dzieci, z. II
- W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie) – Etiudy z. III, i z. IV
- D. Wiłkomirska oprac. - Wybór etiud z. I, z. II

UTWORY POLIFONIZUJĄCE, UTWORY DAWNYCH MISTRZÓW do wyboru:

- E. Altberg oprac. – Studium gry polifonicznej
- E. Altberg oprac. – Wybór utworów z XVII i XVIII w., z. I
- J.S. Bach – Dawne utwory
- J. S. Bach – Inwencje dwugłosowe
- J. S. Bach – Małe preludia
- J. S. Bach - Suity francuskie (fragmenty)
- J. F. Haendel – Leichte Tänze und Stücke für Klavier (Łatwe tańce i utwory na fortepian)
- J. F. Haendel – Utwory wybrane (fragmenty)
- J. Hofmann, A. Rieger oprac. – Dawne tańce i melodie, z. II
- S. Kazuro – Inwencje dwugłosowe

FORMY KLASYCZNE do wyboru:

- L. van Beethoven - Łatwych wariacji F – dur na temat szwajcarskiej piosenki
- A. Diabelli (oprac. L. Köhler, A. Ruthardt) – Sonatinen Album (Sonatiny)
- F. K. Dussek – Sonatina per il Clavicembalo (nr 1-3)
- F. K. Dussek – Sonatiny op.20
- J. Haydn – 6 leichte Divertimenti (Sonatiny)
- J. Hoafmann, A. Rieger (opracowanie) – Wybrane sonatiny, z. I i II
- J. N. Hummel – Rondo a – moll, Rondo Es – dur, Rondoletto C – dur
- D. Kabalewski – Łatwe wariacje F – dur op. 51, nr 1 – (E. Altberg (opracowanie) – Czytanki muzyczne, z. II)
- D. Kabalewski – Wariacje d – moll op. 53
- J. Kolasiński – Sonatina op. 31
- L. Köhler. A. Ruthardt (opracowanie) – Sonatinen Album für Klavier, t. 1
- N. Lubomudrowa, K. Sorokin, A. Tumanian – Chrestomatija pedagogicznego repertuara dla fortepiano (Wypisy z pedagogicznego repert. fortepianowego), cz. II
- A. Marek – Łatwe wariacje
- W. A. Mozart – 6 Sonatin wiedeńskich
- S. Raube (opracowanie) – Wybór sonatin dla dzieci, cz. II
- L. I. Rojzman, W. A. Natanson – Junyj pianist (Młody pianista), cz. II
- A. Rowley – Sonatina op. 40
- P. Schäfer (opracowanie) – Sonatinen – Vorstufe
- R. Twardowski – Capricci (Sonatiny)
- H. Vogler (opracowanie) Das Sonatinenbuch
- J. Haydn – Koncert G – dur
- J. Haydn – Koncert D- dur
- J. Vogler – Koncert C – dur

UTWORY RÓŻNE do wyboru:

- E. Altberg (opracowanie) – Czytanki muzyczne , z. II i III
- E. Altberg (opracowanie) - Sześć utworów polskich kompozytorów
- T. Baird - Mała suita dziecięca
- B. Bartok – Mikrokosmos z II z. III

B. Bartok – Gyermeknek Dla dzieci z. I –IV

L. Bas – Na huśtawkach

A. Casella – 11 Utworów dziecięcych

F. Chopin - Polonezy op. posth.

P. Czajkowski – Album dla młodzieży op.39

K. Drobner - Ulica mistrzów zegarmistrzów

J. Dzielska – Kolorowe kamyki

J. Ekier – Kolorowe melodie (łatwiejsze)

W. Friemann – Miniatury dwugłosowe (łatwiejsze)

J. Garścia – Ikebana

J. Garścia – 6 Ekspresyjnych miniatur

J. Garścia – Sonatiny i wariacje na fortepian. Wariacje na temat melodii ludowej op. 26

I. Garztecka – Utwory dla dzieci

H. Gnesina – maleńkie piesy

H. Gnesina – Pieski – kartinki (utwory – obrazki)

A. Greczaninow – Dietskij albom (Album dla dzieci) op. 98

E. Grieg – Utwory liryczne

C. Grudziński (opracowanie) – Miniatury kompozytorów polskich

A. Hundziak – Cykl. Miniatury dla dzieci

D. Kabalewski – Łatwe utwory op.39

D. Kabalewski – Utwory wybrane op.27

T. Kassern – Słodki kramik

A. M. Klechniowska – Igraszki na fortepian

J. Lefeld – Utwory fortepianowe dla dzieci

N. Lubomudrowa, K. Sorokin, A. Tumanin – Chrestomatija pedagogicznego repertuaru dla fortepiano (wypisy z pedagogicznego repertuaru fortepianowego) cz. I

W. Łabuński – Łatwe utwory

W. Łabuński – Miniatury (łatwiejsze)

J. Łuciuk – Improwizacje dziecięce

J. Łuciuk – Sonatiny nr 2, nr 3

S. Majkapar – Wariacje d – moll op.53
S. Majkapar – Biriulki
S. Majkapar – Rondo a – moll
S. Majkapar – Wariacje na russkiju temu op. 8 nr 14 (Wariacje na temat rosyjski)
S. Majkapar – Dwadcat pedalnych preludii (Dwadzieścia preludiów z pedałem)
J. Maksymiuk – krople i kropelki
W. Markiewiczówna – Kolorowe obrazki
M. Nevin – Piano Miniatures
M. K. Ogiński – Album per pianoforte
R. Palester – Łatwe utwory
P. Perkowski – łatwe utwory
S. Prokofiew – Muzyka dziecięca op. 65
S. Prószyński – łatwe utwory
S. Raube (opracowanie) – Żabki i inne utwory dla dzieci na fortepian
A. Rowley – Aus meinem Skizzenbuch (Z mojego szkicownika) op. 39
F. Rybicki – Pieśni ludowe op. 46
F. Schubert – Tańce
R. Schumann – Album dla młodzieży op. 68
K. Serocki – Krasnoludki
I. Szymańska – Variazioni per bambini (Wariacje dla dzieci) z. I – V
M. Tajcewicz – Utwory dziecięce
A. Tansman – Pour les enfants

UTWORY NA CZTERY RĘCE I NA DWA FOTEPIANY do wyboru:

E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie) – Wybór łatwych utworów na 4 ręce
E. Altberg (opracowanie) – Francuski wachlarzyk. Wybór łatwych utworów na fortepian na 4 ręce
A. Diabelli – 2 Sonatiny op. 163
A. Diabelli – Ćwiczenia melodyjne op. 149
J. Łuciuk – Mini – Opus
S. Raube (opracowanie) – Drobiazgi na fortepian na 4 ręce
A. Rieger (opracowanie) – Wybór dawnych utworów na 4 ręce

K.M. Weber, F. Schubert – Wybór utworów na 4 ręce

Drobiazgi na 4 ręce , z. I, II (utwory polskich kompozytorów współczesnych)

J. Garścia – Mała suita op. 18 na dwa fortepiany

K. Stromenger – Utwory klasyczne na 2 fortepiany

J.D. Szajna – Lewandowska – Porwanie w Tiutiurlistanie (łatwiejsze części)

AKOMPANIAMENTY do wyboru – przykłady:

L. van Beethoven (opracowanie Jampolski) – Utwory na skrzypce i fortepian

L. van Beethoven – Serenada op. 8 , Menuet

L. van Beethoven – Marsz turecki

W. Burmester (opracowanie) – Alte Weisen. Eine Auswahl klassischer Stücke für Violine und Klavier (Tańce dawnych mistrzów na skrzypce I fortepiano), t. II

Ch. Dancla – Mała szkoła melodii na skrzypce i fortepian op. 123

Crestomatija pedagogicznego repertuaru dla skrzypki i fortepiano (Wypisy z pedagogicznego repertuaru na skrzypce i fortepian)

I. Garztecka – Mały skrzypek

I. Garztecka , S. Jastrzębski (opracowanie) – Utwory sławnych kompozytorów, cz. I – na skrzypce i fortepian

S. Herman , W. Walentynowicz - Lubię grać

E. Iwan – Ładnie gram na skrzypkach

S. Majkapar – Bagatele

M. Miedlar – Albumik wiolonczelisty

E. Towarnicki – Szkoła na flet, cz. I.

I. Wyczyński (opracowanie) – Zbiór łatwych utworów na klarnet

T. Zacharina (opracowanie) – Zbiorek tańców i melodii – na skrzypce i fortepian

KLASA SZÓSTA CYKLU SZESZCIOLETNIEGO
KLASA CZWARTA CYKLU CZTEROLETNIEGO

CZYTANIE NUT A'VISTA:

Utwory wybrane z zakresu materiału klasy I, II i III cyklu sześcioletniego

ĆWICZENIA TECHNICZNE do wyboru:

E. Altberg, Z. Romaszkowa – 313 wyprawek

E. Altberg – Studium gry polifonicznej (ćwiczenia)

B. Domaniewski – Vademecum

Z. Drzewiecki, J. Ekier – Gamy i pasaże na fortepian, z. II

ETIUDY do wyboru:

H. Berens – Najnowsza szkoła biegłości op. 61

H. Bertini – Etiudy op. 29

H. Bertini – Etiudy op. 100

J. B. Cramer – 50 etiud

K. Czerny (opracowanie M. Wiłkomirska) – Wybór etiud op. 139, 599, 636, 821

K. Czerny – Wstępna szkoła biegłości op. 849

K. Czerny – Przygotowawcza szkoła biegłości op. 636

K. Czerny – Szkoła biegłości op. 299

K. Czerny – 24 etiudy na lewą rękę op. 718 (łatwiejsze)

J. Duvernoy – Etiudy op. 276

J. Duvernoy – Etiudy op. 120

E. Federeczko, E. Efruzi (opracowanie) – Izbrannyje etiudy na dwojnyje noty i akordy (Wybrane etiudy ma podwójne dźwięki)

S. Heller (opracowanie M. i A. Riegerowie) – Wybrane etiudy op. 45

S. Heller (opracowanie M. i A. Riegerowie) – Wybrane etiudy op. 46

S. Heller (opracowanie M. i A. Riegerowie) – 25 Etiud op. 47

A. Löschhorn – Etiudy op. 66

N. Nikołajew, W.A. natanson, S. Kisiel (opracowanie) – Sbornik etiudow i technicznych pies ruskich i sowietskich kompozitorow (Zbiór etiud i utworów technicznych kompozytorów rosyjskich i radzieckich, z. IV)

Z. Romaszkowa (opracowanie) – Zbiór etiud dla dzieci i młodzieży

L. Schytte – Etiudy op. 68 (łatwiejsze)

W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie) – Etiudy , z IV, z. V (łatwiejsze)

UTWORY POLIFONIZUJACE I POLIFOINICZNE, UTWORY DAWNYCH MISTRZÓW do wyboru:

E. Altberg (opracowanie) – Studium gry polifonicznej

E. Altberg (opracowanie) – Wybór utworów z XVII i XVIII w.

J. S. Bach – Inwencje dwugłosowe

J. S. Bach – Inwencje trzygłosowe

J. S. Bach – Suity francuskie (fragmenty)

F. E. Bach – Solfeggio

D. Cimarosa – Album per Pianoforte (Album na fortepian), Sonaty /wybór/

J. F. Häendel – Dwunadcat legkich pies dla fortepiano (Dwanaście łatwych utworów na fortepian)

J. F. Haendel – Utwory wybrane (fragmenty)

S. Kazuro – Inwencje dwugłosowe

M. Sokołow (opracowanie) – Polifoniczeskie piesy (Utwory polifoniczne)

FORMY KLASYCZNE do wyboru:

L. van Beethoven – Sonata G – dur op. 49 nr 2

L. Van Beethoven g – moll op. 49 nr 1

L. van Beethoven – 6 wariacji G – dur na temat własny

L. van Beethoven – Waracje Nel cor piú

M. Clementi (opracowanie: G. Blasser) – Sonatinen

M. Clementi – Sonata c – moll op. 21 nr 3 (Arietta con variazioni)

F. K. Dussek – Sonatiny op. 20

F. K. Dussek – Sonatina D – dur op. 31 nr 2

J. Haydn – 6 Łatwych wariacji C – dur

J. Haydn – Das Sonatinen Buch (Księga sonatin)

J. Haydn – Sonatinen – Album (Sonaty) Cz. I – IV /łatwiejsze/

J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie) – Wybrane sonatiny, z. II

L. Köhler, A. Ruthardt (opracowanie) – Sonatinen Album /wybór/

F. Kuhlau – 45 Sonatinen und Vortragsstücke für Klavier

W. A. Mozart – Sonata C – dur KV 454

F. Mirecki – Sonata op. 12 nr 3

S. Raube (opracowanie) – Wybór sonatin dla dzieci , cz. II

A. Rowley – Sonatina op. 40

P. Schäfer (opracowanie) – Sonatinen – Vorstufe

H. Vogler (opracowanie) – Das Sonatinenbuch

J. Haydn – Koncert G – dur, cz. III

J. Haydn – Koncert C – dur

A. Rowley – Koncert g – moll

UTWORY RÓŻNE do wyboru:

E. Altberg (opracowanie) – Czytanki muzyczne , z . II i III

G. Bacewicz – Suita dziecięca

B. Bartók – Mikrokosmos, z III

B. Bartók – Gyermeknek (Dla dzieci), z. I, II i IV

B. Bartók – Piesy (10 łatwych utworów)

I. Berkowicz – Preludia (łatwiejsze)

A. Casella – 11 Utworów dziecięcych

F. Chopin – Dwa zapomniane utwory

F. Chopin – Drobne utwory

F. Chopin – Polonezy op. posth.

P. Czajkowski – Album dla młodzieży op. 39

J. Ekier – Kolorowe melodie

J. Field – Nokturny wybrane

J. Garścia – 6 Ekspresyjnych miniatur

E. Grieg – Utwory liryczne op. 12

E. Grieg – Tańce norweskie op. 17

D. Kabalewski – Utwory wybrane op. 27

T. Kassern – Słodki kramik

J. Krogulski – Dwa mazurki

A. Liadow – Małeńki wals (Mały walc) op. 28

W. Łabuński – Łatwe utwory

J. Łuciuk – Sonatiny nr 3 i 4

S. Majkapar – Biriulki

S. Majkapar – Meleńkie piesy (Miniatury) op. 34

F. Mendelssohn – 6 Utworów dziecięcych op. 72

F. Mendelssohn – Pieśń bez słów (łatwiejsze)

M. K. Ogiński – 5 Tańców

R. Palester – Łatwe utwory

P. Perkowski – Łatwe utwory
S. Prokofiew – Muzyka dziecięca op. 65
W. Raczkowski – Miniatury dla dzieci i młodzieży
F. Schubert – Tańce
R. Schumann – Album dla młodzieży op. 8
D. Szostakowicz – Tancy kukoła (Tance lalek) /łatwiejsze/
K. Serocki – Krasnoludki
M. Szymanowska – Nokturn
M. Szymanowska – 5 tanców na fortepian
R. Twardowski – Wesołe miasteczko (10 miniatur)
B. Zubrzycki – Szkice per pianoforte (łatwiejsze)

UTWORY NA CZTERY RĘCE I NA DWA FORTEPIANY do wyboru:

E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie) – Wybór łatwych utworów na 4 ręce
E. Altberg (opracowanie) – Francuski wachlarzyk Wybór łatwych utworów na fortepian na 4 ręce
S. Raube (opracowanie) – Drobiazgi na fortepian na 4 ręce, z. I i II
A. Rieger (opracowanie) – Wybór drobnych utworów na 4 ręce
Rubbach (opracowanie) – Dla maleńkich i większych dzieci. Piosenki dla fortepiano w cztery ręki (Utwory na fortepian na 4 ręce) op. 85
A. Ruthard (opracowanie) – Meister für die Jugend
K. M. Weber, F. Schubert – Wybór utworów na 4 ręce, z. I, z. II
A. Areńska – Suita
K. Stromenger – Rondo
K. Stromenger (opracowanie) – Utwory na klasyczne na 2 fortepiany
T. Szeligowski – Suita Na łące (łatwiejsze fragmenty)

AKOMPANIAMENTY do wyboru:

G. Bacewicz – Łatwe utwory na skrzypce i fortepian z. I
L. van Beethoven (opracowanie Jampolski) – Utwory na skrzypce i fortepian
W. Burmeister (opracowanie) – Alte Weisen. Eine Auswahl klassischer Stücke für Violine und Klavier (Tańce dawnych mistrzów na skrzypce i fortepian)
A. Cofalik, R. Twardowski – W ZOO – na skrzypce i fortepian
CH. Dancla – Mała szkoła melodii op. 123 – skrzypce i fortepian

Chrestomatija pedagogicznego repertuaru dla skripki i fortepiano (Wypisy z pedagogicznego repertuaru na skrzypce i fortepian)

I. Garztecka - Mały skrzypek

I. Garztecka, S. Jastrzębski (opracowanie) – Utwory skrzypcowe sławnych kompozytorów cz. I

F. Jamry, K. Bacewicz (opracowanie) – Dawni mistrzowie francuscy – skrzypce i fortepian

K. A. Fortunatow (opracowanie) – Junyj skipacz (Młody skrzypek)

F. Kühler – Concertino G – dur – na skrzypce i fortepian

M. Miedlar – Szkoła na wiolonczelę

D. Obijalska, M. Wawruk - Skrzypiące nutki – na skrzypce i fortepian

J. Powroźniak (opracowanie) – Mały solista – na skrzypce i fortepian

O. Rieding – Air varie – na skrzypce i fortepian

J. Stasica, J. Garścia – Drobiazgi – na skrzypce i fortepian (łatwiejsze)